

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Kandidatuppsats

Ökad transparens i politiska partier

En fallstudie om kopplingen mellan transparens och förtroende i chilenska politiska partier

Författare: Jessika Pettersson Tobar
Handledare: Staffan Andersson
Examinator: Mats Sjölin
Termin: HT-19
Ämne: Statsvetenskap
Nivå: Grundnivå (15hp)
Kurskod: 2SK30E

Abstract

In 2016 Chile adopted a new law (Ley N° 20.915) that aims to strengthen the public and democratic character of the political parties and facilitate their modernization. For the political parties in the country this means a set of measures imposing obligations concerning their transparent and democratizing internal processes.

The aim of this paper is to examine how the transparency within the Chilean political parties has changed since the introduction of the law 20.915 and how the citizens trust for these political entities has changed during the same period. What have the political parties done to increase the transparency? How has the relationship between transparency and trust in the political parties developed since the introduction of the law 20.915? What factors are important for understanding the relationship between transparency and trust? Is the increased trust in political parties due to the introduction of the law 20.915 or are there other aspects to consider?

The theoretical framework resulted in two hypotheses. The first is based on the idea that increased transparency in political parties leads to higher trust for the political parties and therefore expect trust in parties in Chile to increase. The second hypothesis take into account that this effect might be stronger in the short run, but over time the effect will diminish because there are other aspects to take into consideration as well, and if these are not seen to, the trust won't continue to increase alongside the transparency.

The expectations of the first hypothesis received support as both transparency and trust increased after the introduction of transparency reforms. But the indication of such relationship diverged at the end of the period, when trust decreased despite the continued improvement of transparency. This could be seen as an indication of support for the expected outcome of the second hypothesis, and the discussion concerning the reason for this result focused on the role of perception of corruption, time, medial attention and social media platforms among others.

The analysis has been conducted through a qualitative case study based on various documents and scientific articles. The method used is both descriptive and theory trying since the paper aims to answer both questions as “how”, “what” and “which”, and also aims to test the stated hypotheses on the empirical material.

Keywords: Law 20.915, Relation between transparency and confidence, Political Parties, Chile Transparente, MORI Chile, UNDP

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
1.2 Syfte och frågeställningar.....	6
Disposition av uppsatsen.....	6
2. Teori	6
2.1 Centrala begrepp – Transparens och förtroende.....	6
2.2 Transparens som mekanism för ökat förtroende och andra faktorer som kan påverka	9
3. Metod och forskningsdesign	14
3.1 Kvalitativ fallstudie	14
3.2 Material och källkritik.....	15
3.3 Reliabilitet, validitet och uppsatsens operationalisering	16
4. Empirisk analys: Förhållandet mellan transparens och förtroende i politiska partier i Chile	18
4.1 Bakgrund – Lag 20.915	18
4.2 Transparensindex för politiska partier i Chile.....	21
4.3 Transparens i politiska partier under åren 2016-2019.....	23
4.4 Förändringar i transparensen.....	24
4.5 Förtroende för politiska partier mellan åren 2016-2019	29
4.6 Kopplingen mellan transparens och förtroende	30
4.7 Andra faktorer	31
4.7.1 Uppfattning av korruption.....	31
4.7.2 Mellanmänsklig tillit.....	34
4.7.3 Sociala medier	35
4.7.4 Tidsaspekten.....	36
5. Slutsats	36
5.1 Framtida forskning	37
6. Referenser	39

1 Inledning

Under flera decennier har forskare och analytiker observerat förändringar i partisystemen världen över och forskningen visar på en internationell trend av ”demokratiskt missnöje” som karaktäriseras av bland annat ökat misstroende för politiska institutioner, däribland politiska partier, och ett sjunkande medlemsantal i dessa (Angell 2003). I västerländska demokratier har en nedgång vad gäller medborgarnas förtroende för politiker, politiska partier och de demokratiska institutionerna identifierats bland annat på grund av att politiker i vissa länder uppfattas som korrupta (Della Porta 2000; Hopkin 2004; Newton & Norris 2000).

Dessa observationer har gett upphov till vad forskare numera ofta benämner som ”partinedgång” eller ”partiförfall” (party decline) i statsvetenskaplig forskning, vilket syftar till att politiska partier som uppfyller specifika funktioner i det politiska systemet, inte längre har förmågan att utföra dessa funktioner. Begreppet kan också relateras till nedgången av medlemmar i de politiska partierna. Partinedgång är koncept som inte delas av alla och Mair (1997) bland annat, argumenterar för att denna utveckling snarare handlar om anpassning och förändring än nedgång.

Oavsett om förändringarna i partierna beror på partinedgång eller anpassning på grund av moderniseringskrafter är de flesta överens om att partierna håller på att förändras vilket är påtagligt i nästan alla avancerade industriella demokratier. Denna utveckling har uppmärksamrats eftersom politiska partier som organisationer anses vara mycket viktiga för demokratin i stort (Wattenberg 2000).

Enligt Dalton & Wattenberg (2000) har partier en betydande roll när det kommer till att organisera val, genom att mobilisera väljare och ge väljarkåren olika alternativ. Partier tränar även den politiska eliten, väljer de politiska kandidaterna och representerar folkets intressen. De spelar även en viktig roll som regeringsrepresentanter, i att skapa en stabil och effektiv regering och att fungera som opposition till denna.

Det är således otvivelaktigt att partier spelar en betydelsefull roll i det demokratiska samhället och forskningen visar även att politiska partier i framtiden fortsatt kommer att ha en central roll i demokratin (Wattenberg 2000).

Det diskuteras mycket kring hur man ska kunna vända på trenden av sjunkande förtroende för politiska institutioner och återfå legitimiteten som bland annat uppnås genom befolkningens förtroende.

För att skapa en demokratisk representation är en av de grundläggande aspekterna enligt Urbinati & Warren (2008), att den part som blir representerad kan begära ansvarsutkrävande från den som agerar representant. Detta innebär att den politiska representanten tillhandahåller eller kan förse den eller de representerade med en förteckning över sina beslut och handlingar, samt att möjligheten existerar att den eller de representerade kan sanktionera sin representant om denne inte uppfyller detta.

Transparens och tillgång till information i politiska partier har på många håll i världen inte varit en självklar idé i den politiska kulturen, men har införlivats som en nödvändighet i vissa stater då transparens och tillgång till information utgör effektiva verktyg för att skapa förtroende, bidra till medborgarengagemang och på ett globalt plan stärka demokratin. Politiska partier bör använda sig av dessa verktyg då de har ett demokratiskt ansvar och med fördel kan hjälpa till med att bland annat stärka banden till medborgarnas och partiernas sociala bas, ge partierna oberoende vad gäller deras finansiella källor samt tillåta partierna att befinna sig i en ständig förnyelseprocess (Precht & Figueroa 2017; Moya & Cid 2014). Transparens och tillgång till information anses således kunna utgöra viktiga verktyg för att vända den negativa trenden av politisk nedgång som uppmärksammats.

Ett exempel på ett sammanhang där denna sjunkande trend har varit väldigt tydlig är Chile. Där har förtroendet för politiska partier sjunkit sedan demokratins återkomst på 1990-talet, och efter flera korruptionsskandaler i landet har det blivit än mer påtagligt. Sammantaget har dessa faktorer lett till att parlamentet 2016 införde en ny lag (Ley 20.915), som syftar till att stärka de politiska partiernas offentliga och demokratiska karaktär samt stärka partiernas modernisering, vilket förväntas generera mer transparenta partier och ett ökat förtroende hos befolkningen för de politiska partierna. Det här är ett tydligt exempel på där transparens förväntas öka medborgarnas förtroende för de politiska partierna (Gobierno de Chile & International Institute for Democracy and Electoral Assistance (IDEA) 2017).

Enligt uppgifter från FN:s utvecklingsprogram UNDP, uppfattar den allmänna opinionen inte längre de politiska partierna som representanter för folkets intressen, utan de förknippar partierna med interna konflikter och korruption, vilket har lett till den djupa förtroendekris för politiska partier i det chilenska samhället (UNDP 2016).

Denna bild av situationen i Chile har även bekräftats i flera av Latinobarómetro:s årliga opinionsundersökningar, som bland annat omfattar medborgarnas förtroende för politiska partier. I rapporten från 2017 (Latinobarómetro 2017), hävdas det att förtroendet för de politiska partierna i Chile har varit lågt i många år och att det låga förtroendet sammanfaller med fragmenteringen av partisystemen som utgör en del av den kris som det sägs att de politiska partierna befinner sig i, liksom med representationskrisen och det uppmärksammade missnöjet med politiken.

I jakten på att återfå medborgarnas förtroende för de politiska institutionerna, har Chile försökt skapa ett system där lagstiftning är ett viktigt led. Avsikten är att få politiska partier som aktivt arbetar för att bli mer transparenta och representativa vilket skall ge medborgarna en ökad insyn och bättre tillgång till information (Gobierno de Chile & IDEA 2017).

Det är mot denna bakgrund som den nämnda lagen 20.915 (Ley 20.915) har implementerats. Den innebär att chilenska partier är skyldiga att uppfylla vissa standarder av aktiv transparens, i form av publicering av information om partistruktur och partiets interna processer, dess ideologi och partiprogrammatiska position samt information kring partiets finansiering och kopplingar till tredje parter (Figueroa & Tabilo 2018). Tanken är att lagen skall fungera som ett verktyg för att skapa medborgarengagemang, öka förtroendet för politiska partier och stärka demokratin (Gobierno de Chile & IDEA 2017).

Det finns indikationer på att transparensen i de politiska partierna faktiskt har ökat efter lagens införande och att förtroendet för de politiska partierna samtidigt också verkar ha gjort det (MORI Chile). Följaktligen är det intressant att studera kopplingen mellan förtroende och transparens i de chilenska politiska partierna och hur införandet av den nya lagen har påverkat förtroendet för de politiska partierna i Chile.

Problemet som den här studien vill koppla till handlar således om hur politiska partier kan öka transparens och hur transparens i chilenska politiska partier och medborgarnas förtroende för dem är relaterat.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur transparensen inom de politiska partierna i Chile har förändrats sedan den nya lagen 20.915 trädde i kraft 2016 och hur medborgarnas förtroende för partierna har förändrats under samma period.

Frågeställningarna är därför följande:

- Vad har de politiska partierna gjort för att öka transparensen?
- Hur har sambandet mellan transparens och förtroende i politiska partier utvecklats sedan införandet av lag 20.915?
- Vilka faktorer är viktiga för att förstå kopplingen mellan transparens och förtroende? Beror det högre förtroendet för de politiska partierna på införandet av lag 20.915 eller finns det andra aspekter att beakta?

1.2 Disposition av uppsatsen

I nästa kapitel som är uppsatsens teoridel behandlas textens centrala begrepp, teoretiska utgångspunkter och utvecklingen av uppsatsens hypoteser. Detta följs av ett metodavsnitt där uppsatsens valda metod och design presenteras. I den efterföljande analysdelen undersöks det empiriska materialet för att vidare kunna besvara uppsatsens frågeställningar. I uppsatsens avslutande kapitel summeras och diskuteras resultaten och framtida forskning i ämnet.

2. Teori

I följande avsnitt presenteras uppsatsens centrala begrepp, teoretiska ramverk samt de hypoteser som ligger till grund för undersökningen.

2.1 Centrala begrepp – Transparens och förtroende

“Transparency is about shedding light on rules, plans, processes and actions. It is knowing why, how, what, and how much. Transparency ensures that public officials,

civil servants, managers, board members and businesspeople act visibly and understandably, and report on their activities. And it means that the general public can hold them to account. It is the surest way of guarding against corruption, and helps increase trust in the people and institutions on which our futures depend” (Transparency International 2019).

Transparens handlar i huvuddrag om att belysa regler, planer, processer och handlingar, vilket ökar förtroendet för människor och institutioner. Transparens innebär även att exempelvis offentliga tjänstemäns aktiviteter rapporteras så att ansvarsutkrävande kan tillämpas om de tillvalda gjort olämpliga beslut (Transparency International 2019). Synonymer till transparens som är vanligt förekommande är genomskinlighet, klarhet, öppenhet och insyn.

Pérez & Rojano (2018) sammanfattar definitionen av transparens som en slags styrningsform, ett demokratiskt värde, en attityd och en rättsprincip, och menar att transparens består av tillgång till uppgifter och allmän information.

Inom statsvetenskapen och sociologin kopplar man begreppet transparens till regeringsformer och demokrati. Statsvetenskapligt har transparens bland annat identifierats som ett värde för demokratin, vilket kan öka medborgarengagemanget. Det ses även som ett hinder mot korruption, och som en mekanism för att kontrollera regeringen och andra styrande organ, också relaterat till ansvarsutkrävande. Transparens som ett demokratiskt värde bidrar till medborgerligt beslutsfattande och möjliggör politiskt deltagande (Pérez & Rojano 2018).

Transparens ger upphov till vetenskapen om vad som bland annat sker inom förvaltningen i olika organisationer vilket inom juridiken anses vara en medborgares rättighet. Detta benämns enklare som tillgång till information eller som en rättsprincip genom vilket olika institutioner åskådliggör sina aktiviteter. Inom kommunikationsvetenskapen läggs fokus däremot främst på information. Det menas att transparens kräver att information publiceras på ett tydligt och förståeligt sätt och att den förser medborgarna med ansvarsutkrävande- och beslutsfattandefunktioner (Pérez & Rojano 2018).

I denna uppsats ses transparens som en mekanism för att motverka korruption och öka förtroendet för politiska partier. Den främsta orsaken till att transparens faktiskt skulle ha en effekt både på korruption och på folks förtroende är för att människors och organisationers handlingar åskådliggörs för allmänheten, vilket leder till att det är lättare att upptäcka oegentligheter och gör folk mindre benägna till att begå bedrägerier, samt att medborgare får en bättre inblick i organisationers, i detta fall politiska partiers verksamhet, vilket kan bidra till att medborgarna känner större tillit till ett parti om de känner till vad exempelvis pengarna partiet får in, går till. Samtliga nämnda perspektiv av transparens är relevanta för uppsatsen i någon mån, men det primära fokuset kommer att ligga på det statsvetenskapliga fokuset eftersom uppsatsen syftar till att ha en statsvetenskaplig förankring. Transparens fungerar i denna uppsats som en operationell indikator vilket härleds i metodavsnittet.

Begreppet förtroende å andra sidan definieras utifrån ett organisatoriskt perspektiv som ett kollektivt bedömande av en grupp om att en annan grupp bör vara ärliga, uppfylla åtaganden, och inte dra nytta av andra (Rawlins 2008), vilket till viss del liknar Tschannen-Moran & Hoy's definition (2000) som innebär att en parts villighet att vara sårbar gentemot en annan part, baserat på förtroendet, att den senare parten är a) välvillig, b) pålitlig c) kompetent, d) ärlig och e) öppen.

Förtroende, även benämnt som tillit, innebär att man har en positiv uppfattning om en organisations eller individs handlingar (OECD 2013).

Politiskt förtroende, som är relevant i detta sammanhang, definieras generellt sett som befolkningens förtroende för politiska institutioner och anses vara en viktig indikator för den politiska legitimiteten (Turper & Aarts 2017). Den politiska legitimiteten som skapas av förtroendet för politiska institutioner anses i sin tur vara en nödvändig faktor för den politiska regimen och av den anledningen är mätningen av medborgarnas förtroende för politiska institutioner viktig eftersom nivån och utvecklingen av det politiska förtroendet ger oss någon slags status om det politiska systemets stabilitet (Easton 1965).

Enligt Putnams etablerade teori (2000) om socialt kapital, bestäms medborgarnas politiska förtroende av förekomsten av sociala nätverk och kontakter, som antas

generera mellanmänsklig tillit i samhället, och som i sin tur skapar förtroende för de politiska institutionerna.

Den mest relevanta aspekten av förtroende i denna uppsats är således det politiska förtroendet eftersom uppsatsen ämnar undersöka förhållandet mellan transparens och medborgarnas förtroende för politiska partier. Det politiska förtroendet verkar fungera som ett mätinstrument för medborgarnas tillfredsställelse av politiken, eftersom det ses som en viktig indikator för den politiska legitimiteten i ett samhälle och är det andra begreppet som kommer att utgöra en av de operationella indikatorerna, vilket utvecklas ytterligare i metodavsnittet.

2.2 Transparens som mekanism för ökat förtroende och andra faktorer som kan påverka

OECD (2019) menar att transparens som mekanism är avgörande för ansvarsutkrävande och för att skapa förtroende. Organisationen argumenterar för att transparens minskar korruptionsriskerna, ökar effektiviteten och samtidigt bidrar till offentligt förtroende.

Efterfrågan på transparens som mekanism för högre förtroende har ökat då transparens har visat sig ha en positiv effekt på förtroende och ansvarsutkrävande (Blenkinsopp & Park 2011; Heald 2006). Heald (2006) betonar att transparens förväntas bidra positivt till förtroende eftersom en trovärdighet byggs upp. I litteraturen om transparens rekommenderas organisationer att vara transparenta för att öka graden av förtroende (Rawlins 2008), även om en del forskare uppmärksammar riskerna och de negativa effekterna av transparens såsom integritetsbrott och avslöjande av känslig information (Prat 2006).

Vidare argumenterar Welch et al. (2005) att förtroende för offentliga institutioner främjas genom administrativa regler, standarder, lagar och förordningar om tillhandahållande av tjänster och information. Offentliga institutioner kan dessutom förbättra sitt institutionella förtroende genom användning av nya teknologier såsom exempelvis webbsidor.

Rawlins (2008) anser att förtroende tillsammans med transparens även kan vara en viktig indikator på tillfredsställelse mellan regering och medborgare, medan Holzner & Holzner (2006) påstår liksom Blenkinsopp och Park (2011) att transparens har en koppling till

värdena för ansvarsutkrävande eftersom det tillåter medborgarna att styra över kvaliteten på offentliga tjänster och stimulerar offentligt anställda att tillfredsställa medborgarna. Korruption å andra sidan, riktig eller upplevd, påverkar medborgarnas förtroende negativt vad gäller uppfattningen om regeringens prestationer när det kommer till offentliga tjänster. Upplevd korruption frustrerar medborgare och leder till sämre förtroende för regeringen. Vad som är viktigt att ha i åtanke är att den observerade nedgången i förtroende inte enbart behöver bero på korruption i politiken eller samhället utan kan även bero på andra faktorer, och en av dem som Park och Blenkinsopp (2011) uppmärksammar är en högre grad av cynism. Fieschi & Heywood (2004) argumenterar här vidare för att, om en regering som anses vara korrupt inte respekteras, kan den ändå ha tillräckligt mycket förtroende för att fortsätta fungera, och i motsatt riktning kan en regering som inte anses vara korrupt, ändå inte ha medborgarnas förtroende på grund av cynism som uppstått på grund av skillnader i politiska åsikter, alienation etc.

Blenkinsopp & Parks studie (2011), utförd i Sydkorea, visar att transparens och förtroende måste beaktas som viktiga faktorer i utvecklandet av policys som syftar till att minska korruptionen och förbättra medborgarnas tillfredsställelse. Det de kommer fram till i sin studie är att effekten av transparens på korruption är viktig för den offentliga förvaltningen, men även förtroendet för regering och medborgartillfredsställelsen är oerhört viktiga faktorer att se till, och resultatet i studien påvisar ett komplext samspel mellan transparens, förtroende, korruption och medborgarnas tillfredsställelse. Därför menar Blenkinsopp och Park att det är viktigt att fokusera på förhållandet mellan alla dessa variabler och inte enbart på vissa av dem, därför att om man exempelvis vid ett utvärderande av de åtgärder som tilltagits för att öka transparensen som i sin tur ämnar till att minska korruptionen, enbart tittar på exempelvis transparens och korruption, kanske man bara ser marginella antikorrupTIONseffekter, men om man däremot utvärderar dess effekt på förtroendet och medborgarnas tillfredsställelse kan detta ge beslutsfattarna en helhetssyn av transparensinterventionens inverkan för att på så sätt kunna bedöma dess värde.

Blenkinsopp & Park (2011) tillägger att transparens troligtvis är mest gynnsamt vid lågt förtroende, och att när en hög nivå av förtroende för regeringen finns, kan ökad transparens minska förtroendet (Meijer 2009; Oliver 2004). Att sambandet ser ut så här beror på att när förtroendet är lågt går det endast att höja det, och en regering kan

använda transparens som verktyg för att visa folket att de är pålitliga och att de inte har något att dölja. Transparens kan således leda till att folket upptäcker att situationen inte är så illa som de trodde vilket kan förbättra deras uppfattning om regeringen, men när förtroendet redan är högt, och transparensen ökar, kan åskådliggörande av handlingar och information leda till att befolkningen blir mer medvetna om saker de inte förväntade sig, vilket i sin tur kan leda till de tappat förtroende för regeringen. Även om förtroende kan påverka medborgartillfredsställelsen, kan det också fungera i motsatt riktning, det vill säga att tillfredsställelse påverkar förtroende.

I artikeln *Does transparency strengthen legitimacy?* kommer även Curtin & Meijer (2006) fram till att transparens fungerar som ett viktigt verktyg för förtroendet för demokratiska institutioner, men de påvisar att det finns en del andra aspekter att ta hänsyn till också. Massmedia och ett lands kultur kan spela en viktig roll i hur medborgarna uppfattar transparens. Precis som Blenkinsopp & Park var inne på kan exempelvis ökad transparens leda till att medborgarna blir mer medvetna om högre grader av korruption än vad de förväntade sig vilket kan leda till att transparens minskar medborgarnas tillfredsställelse, och det kan även fungera åt motsatt håll, det vill säga att om medborgarna blir medvetna om en hög nivå av korruption i samhället, men den är lägre än förväntat, kan denna vetskap leda till att tillfredsställelsen hos medborgarna därmed ökar. Här kan den mediala uppmärksamheten spela en avgörande roll eftersom media bestämmer i vilken grad nyheter exponeras.

En annan viktig aspekt när det kommer till förtroende är modernisering och globalisering. Klingemann & Fuchs (1995) menar att den förmodade nedgången i politiskt förtroende och implicit den förmodade nedgången i de politiska systemens legitimitet, kan ofta hänföras till långsiktiga moderniserings- och globaliseringsprocesser, som antas ha olika effekter på utvecklingen av det politiska förtroendet hos olika grupper i samhället. Moderniseringsprocessen, som på individnivå bland annat innebär en ökning av utbildningsnivån, antas leda till en nedgång av politiskt förtroende bland högre utbildade eftersom kombinationen av högre utbildning, ökat politiskt intresse och minskad respekt för traditionella myndigheter och institutioner leder till ett ökande missnöje för det politiska systemets arbete (Aarts et al., 2014; Dalton 2004; Thomassen 2005) och det förmodas att detta växande missnöje innebär en minskning av förtroendet för politiska institutioner eftersom dessa

misslyckas med att göra vad ”moderna” medborgare förväntar sig av dem. Detta antagande kallas även “positive effects hypothesis”, på svenska ungefär ”den positiva konsekvens-hypotesen” (Dalton 2005). Den ekonomiska globaliseringsprocessen antas däremot leda till en minskning av förtroendet bland de lägre utbildade medborgarna. Detta eftersom i västländerna befinner sig de lågutbildade medborgarna arbetare främst i ekonomins produktionssegment, ett segment som enkelt kan flyttas till andra länder eller till de delar av världen där produktionskostnaderna kan minskas (Kriesi et al. 2008), vilket i sin tur leder till att det blir svårt att hitta ersättningsjobb för de här arbetarna då deras utbildningsnivå är relativt låg, vilket i sin tur sannolikt leder till negativa konsekvenser för dem. Det förväntas då att dessa negativa konsekvenser leder till en minskning av det politiska förtroendet bland lågutbildade medborgare. Dalton (2005) kallar även detta antagande den “negativa konsekvens-hypotesen” (“negative effects hypothesis”)

I litteraturen är det en del andra faktorer som ofta återkommer när transparens som mekanism för högre förtroende diskuteras och det framkommer en nästan samlad uppfattning om att transparens inte bör analyseras som enda faktor utan att hänsyn även måste tas till andra faktorer som kan ha en positiv inverkan på förtroende i förhållandet mellan transparens och förtroende. De faktorer som jag har identifierat kunna spela en huvudsaklig avgörande roll är korruptions- och tidsfaktorn, men jag har även studerat andra faktorer som även de i viss mån kan ha en betydande roll för att en transparensreform skall påverka befolkningens förtroende för politiska institutioner i en positiv riktning. Dessa faktorer kan vara ett lands kultur, den mediala uppmärksamhet ett ämne får, användandet av sociala medier, den mellanmänniska tilliten, modernisering och globalisering.

Uppfattningen av korruption anses vara en av de huvudsakliga faktorerna som kan påverka förhållandet mellan transparens och förtroende, eftersom medborgarnas uppfattning om korruption kan påverkas på många sätt. Medborgarna exponeras mot en större mängd informationskällor idag i och med ny teknologi och det är inte alltid lätt att veta vad som stämmer eller inte på internet, vilket gör det svårt att kontrollera människors uppfattning om den verkliga graden av korruption i ett samhälle. Den mediala uppmärksamheten, vad som skrivs av journalister och vad som skrivs på sociala medier kan därför ha stor inverkan på människors uppfattning om saker och ting, vilka också

därför kan utmärkas som möjliga faktorer som kan påverka förhållandet mellan transparens och förtroende.

Den mellanmännsliga tilliten och graden av medborgarengagemang bestämmer i sin tur graden av det sociala förtroendet som tillsammans med politiskt förtroende utgör de två viktiga komponenter för att uppnå förtroende för en regering (Putnam 2000). På så sätt är graden av mellanmännslig tillit av stor vikt för att skapa förtroende för politiska institutioner och kommer därför att undersökas som en faktor som kan påverka förhållandet mellan transparens och förtroende.

Eftersom transparens påverkar förtroendet positivt enligt denna teoretiska genomgång förväntas den nya lagen (Ley 20.915) i Chile på kort sikt leda till att transparensen i de politiska partierna ökar, vilket troligtvis även får genomslag på medborgarnas förtroende för politiska partier, men på lång sikt förväntas förtroendet återigen avta om inte andra faktorer som påverkar förtroendet beaktas och tas hänsyn till i reformen, eftersom transparens som ensam faktor inte verkar vara tillräckligt för att kunna påverka förtroendet i längden. Den första hypotesen i denna studie är således att ökad transparens i chilenska partier har påverkat förtroendet för dem i positiv riktning. En utveckling av denna hypotes är att ökad transparens leder till ökat förtroende för partierna, men det ökade förtroendet avtar över tid om inte andra faktorer som också kan ha en positiv inverkan tillgodoses. Uppsatsens två hypoteser följer här nedan:

- Hypotes 1: Ökad transparens i chilenska partier har påverkat förtroendet för dem i positiv riktning.
- Hypotes 2: Ökad transparens leder till ökat förtroende för partierna, men det ökade förtroendet avtar över tid om inte andra faktorer som också kan ha en positiv inverkan tillgodoses.

Hypotesen som tar tidsaspekten i åtanke bygger på att medborgarna efter ett tag inte upplever någon större förändring av införandet på transparenskraven i de politiska partierna, och förtroendet kommer således återigen sjunka om inte andra faktorer som även tros påverka förtroendet tillgodoses. Tidsaspekten kan därför spela in när förhållandet mellan transparens och förtroende studeras.

3 Metod och forskningsdesign

Ambitionen med uppsatsen är att bygga vidare på och bidra till tidigare forskning (Esaiasson et al. 2012, 20) om transparens i politiska partier och förhållandet mellan transparens och förtroende för politiska partier. Utifrån uppsatsens teoretiska utgångspunkter och de formulerade hypoteserna studeras transparens och förhållandet mellan transparens och förtroende i politiska partier i Chile. I empiriskt fokus står hur transparensen i politiska partier har utvecklats sedan införandet av lag 20.915 och att jämföra dessa resultat med resultaten från MORI Chiles förtroendemätningar för att undersöka huruvida den nya lagen har påverkat medborgarnas förtroende för de politiska partierna. Även faktorer som kan påverka förhållandet mellan transparens och förtroende kommer att undersökas.

3.1 Kvalitativ fallstudie

Uppsatsens metod och design kommer att följa av en kvalitativ fallstudie eftersom det endast är ett fall som kommer att undersökas och analyseras. Fallstudien som är en empirisk undersökning beskrivs ofta som en metod men är egentligen en forskningsdesign – fallstudiedesign – och innebär en mer ingående eller detaljerande undersökning av ett enda fall där en individ, samhälle eller organisation studeras (Bryman 2011, 48).

En fallstudie kan vara av både kvalitativ och kvantitativ art. Däremot om en undersökning endast grundar sig på kvantitativa metoder kan den uppfattas som en tvärsnittsdesign istället för en fallstudie (Bryman 2011, 74). Ett särskiljande drag för fallstudien från andra tillvägagångssätt är att forskaren är intresserad av att belysa unika drag hos det specifika fallet (Bryman 2011, 76) och den lämpar sig därför bra i denna uppsats på grundval av de valda frågeställningarna då den möjliggör en fördjupad studie av förhållandet mellan transparens och förtroende i chilenska politiska partier och de faktorer som kan påverka detta samband.

Fördelen med den valda metoden och designen är att den komplexitet som verkligheten kännetecknas av kan påvisas i en kvalitativ enfallsstudie, eftersom den ger ett holistiskt perspektiv, och eftersom denna studie ämnar beskriva förhållandet mellan olika variabler istället för att isolera enskilda förklaringsfaktorer, används en kvalitativ fallstudie med fördel.

De begränsningar som fallstudiedesignen presenterar är svårigheten med att göra generaliseringar av resultatet men det är inte något som uppsatsen ämnar att göra (Iveroth 2010), även om uppsatsen har en ambition att kunna bidra till diskussionen i allmänhet om transparens i politiska partier och hur transparens påverkar förtroende för politiska partier. Det relevanta i studien är att skapa en förståelse för hur förhållandet mellan transparens och förtroende för politiska partier i Chile har påverkats i och med införandet av lag 20.915, samt att få en insikt i vilka andra faktorer som kan spela en avgörande roll i sambandet mellan transparens och förtroende, vilket den valda metoden erbjuder.

Eftersom uppsatsen ämnar besvara frågor som ”hur”, ”vad” och ”vilka” (Esaiasson et al. 2017, 37) blir uppsatsen dels en beskrivande studie med inslag av en förklarande studie, närmare bestämt teoriprövande, eftersom uppsatsen även ämnar pröva de angivna hypoteserna på ett empiriskt material (Esaiasson et al. 2017, 41).

Det material som huvudsakligen ligger till grund för undersökningen är ett flertal rapporter och forskningsartiklar som berör transparens och förtroende för politiska partier i Chile. Främst är det material som är relevant från och med det att lag 20.915 trädde i kraft för att kunna analysera hur transparensen i de politiska partierna har utvecklats under den angivna tidsperioden liksom hur förhållandet mellan transparens och förtroende har utvecklats. Underlaget för analysen baseras främst på Chile Transparentes mätningar av transparens i politiska partier och MORI Chiles mätningar av förtroende för de politiska organisationerna, vilket kommer kompletteras med andra rapporter och forskningsartiklar relevanta för studien. Med tanke på den tidsram som finns och för att uppsatsen ska upprätthålla statsvetenskaplig relevans motiveras den valda studien vara mycket relevant för landet eftersom transparens har fått stor medial uppmärksamhet och är ett väl omtalat ämne i samhället.

3.2 Material och källkritik

Uppsatsens empiriska material baseras främst på rapporter utgivna från Transparency Internationals lokalavdelning i Chile, Chile Transparente, och MORI Chiles förtroendeundersökningar. Det empiriska materialet som används har främst inhämtats från Chile Transparentes, FN:s och MORI Chiles hemsidor. De källkritiska principerna

äkthet, oberoende, samtidighet och tendens har beaktats för att kunna bedöma trovärdigheten i de källor som ligger till grund för analysen (Esaiasson et al. 2017, 288 - 298).

För få en så neutral och trovärdig information som möjligt har det varit av yttersta vikt att fastställa att dokumenten är äkta, oberoende och inte tendentiösa. Därför har olika källor använts i så stor utsträckning som möjligt för att konfirmera informationen som framgår i uppsatsen som sann (Esaiasson et al. 2017, 295–297). Materialet baseras huvudsakligen på primärkällor, vilket är mer önskvärt då det anses generera en högre trovärdighet än sekundärkällor (Esaiasson et al. 2017, 292).

Lag 20.915 är relativt ny och infördes 2016, varpå Chile Transparentes mätningar av transparens i politiska partier tog fart samma år med ett nytt utformat index innehållandes de kriterier som lagen kräver och de dokument och rapporter som publicerats inom ämnet har därför publicerats under åren 2016-2019. Här har samtidigheten tagits i beaktning för att minska risken för att materialet ska ha blivit behäftat med minnesfel eller efterhandskonstruktioner (Esaiasson et al. 2017, 294).

Eftersom informationen i uppsatsens analysdel huvudsakligen inhämtats från två källor är det på sin plats att introducera dessa två lite kortfattat. Den första är Chile Transparente som är Transparency Internationals lokalavdelning i Chile. Transparency International är en icke-statlig organisation vars syfte är att bekämpa korruptionen i världen. De är verksamma i fler än 100 länder (Transparency International 2019). MORI (Market & Opinion Research International) är en organisation ledande inom forskning av den allmänna opinionen och bedriver nyskapande forskning med hjälp av bland annat kvantitativa, kvalitativa undersökningar, fokusgrupper och djupintervjuer. Det främsta syftet är att bättre förstå marknader och medborgare (MORI Chile 2019). Information från dessa två organisationer används för att de är tillhandahåller bra relevant data samt är pålitliga då de är två välkända organisationer som verkar i hela världen.

3.3 Reliabilitet, validitet och uppsatsens operationalisering

Resultatvaliditet handlar om att faktiskt mäta det som påstås ska mätas i den teoretiska delen medan begreppsvaliditeten förutsätter frånvaro av systematiska fel i studien

(Esaiasson et al. 2017, 64). Resultatvaliditeten anses vara god om begreppsvaliditeten är god, så för att öka begreppsvaliditeten bör flera olika källor användas i studien och hänsyn måste tas till rivaliserande åsikter (Yin 2007). I den här uppsatsen motsvaras detta av att data samlas in både från rapporter och andra typer av publikationer såsom vetenskapliga artiklar.

För att resultatvaliditeten ska anses god bör även reliabiliteten vara hög, vilket innebär frånvaro av slumpmässiga eller osystematiska fel (Esaiasson et al. 2017, 64). Detta kan undvikas genom att inte begå slarvfel under datainsamlingen och databearbetningen som följer. Noggrannhet är alltså nyckeln för att uppnå god reliabilitet. I denna uppsats uppnås detta genom att studera resultaten från olika undersökningar som använder samma mätinstrument.

Extern validitet är ofta något som nämns i diskussioner om validitet, och handlar om möjligheterna att generalisera resultaten från en studie till andra fall (Yin och Nilsson, 2017, 57; Esaiasson et al. 2017, 59). Då den här uppsatsen ämnar studera en lokal kontext och dra slutsatser av beskrivande natur görs inga anspråk på att resultaten ska vara relevanta i andra kontexter. Den externa validiteten bedöms inte vara hög men står heller inte i fokus eftersom generalisering av resultaten inte är avsikten.

Begreppsvaliditeten handlar dessutom om en överensstämmelse mellan den teoretiska definitionen och de operationella indikatorerna, vilket innebär att en viktig process är att omvandla de teoretiska begreppen till operationella indikatorer (Esaiasson et al. 2012, 58-59).

De operationella indikatorerna i denna uppsats utgörs huvudsakligen av begreppen transparens och förtroende. Den statsvetenskapliga definitionen av transparens är att det bland annat fungerar som en mekanism för att motverka korruption och öka förtroendet för politiska institutioner och organisationer såsom politiska partier. I uppsatsen kommer Chile Transparentes indikatorer för att mäta transparens i politiska partier att användas, för att kunna se hur transparensen i de politiska partierna har förändrats från år till år sedan införandet av lag 20.915. Det andra begreppet som verkar som en indikator i denna uppsats är förtroende. Förtroende innebär att man har en positiv uppfattning om en organisations eller individs handlingar. I den här uppsatsen är det det

politiska förtroendet som är mest relevant eftersom uppsatsen syftar till att undersöka förhållandet mellan transparens och medborgarnas förtroende för politiska partier. Det politiska förtroendet kommer att analyseras med hjälp av MORI Chiles (2019) undersökningar kring politiskt förtroende och misstro mot politiska partier.

Frågeställningarna kommer även att besvaras med hjälp av de indikatorer som är reglerade i lag 20.915, och som finns med i Chile Transparentes transparensindex. Lagen fungerar i detta fall som en bra indikator för att mäta hur transparensen har utvecklats i politiska partier.

4. Empirisk analys: Förhållandet mellan transparens och förtroende i politiska partier i Chile

4.1 Bakgrund – Lag 20.915

Historiskt sett så har de chilenska medborgarnas uppfattning om korruption i landet varit relativt lågt jämfört med resterande länder i regionen. Men under de senaste åren har ett flertal stora korruptionsskandaler ägt rum i landet vilket har involverat olika myndigheter, offentliga tjänstemän, politiker och deras familjemedlemmar, från både vänster till höger på det politiska spektrumet, vilket har lett till att uppfattningen av korruption ökat och har kommit att hamna högst upp på den politiska agendan (Schorr 2018).

Ett exempel på en av dessa korruptionsskandaler är det så kallade ”Pensa-fallet” som involverade det chilenska förvaltningsbolaget ”Grupo Penta” och anställda i den chilenska nationella skatteförvaltningen (SII). Både anställda i Grupo Penta och från skatteförvaltningen visade sig vara skyldiga för att ha begått skattebedrägerier genom skapandet av falska fakturor, och det uppdagades att betalningarna av dessa falska fakturor gick som kampanjbidrag till politiker från högerpartiet UDI (Unión Demócrata Independiente). I samma utredning uppdagades även andra olagliga arrangemang mellan företag och politiker. Bland annat hade Chiles kemi- och gruvförening SOQUIMICH (Sociedad Química y Minera de Chile) utfärdat falska fakturor som underlättade olaglig överföring av pengar till ett politiskt parti, den här gången till center-vänsterpartiet ”Nueva Mayoría”, dåvarande president Bachelets parti.

(I ett av fallen, det som involverar den tidigare gruvministern Pablo Wagner har det bekräftats att olagliga kampanjbidrag har lett till politiska fördelar). Vidare ägde även ett flertal stora skandaler rum under 2013, däribland den mycket uppmärksammade skandalen där den förre delegaten och chef för kongressens gruvkommission, den dåvarande generalsekreteraren i Bachelet-regeringen, Jorge Insunza, som hade lämnat ut klassificerad information till gruvföretag via hans egna konsultföretag. Ett annat fall var det så kallade ”Corpesca-fallet” där det kom fram att fiskeindustrin i princip hade utformat och skrivit lagstiftningen för fiskesektorn och därmed garanterat viktiga skattemässiga fördelar och då också förhindrat reglering som skulle kunna påverka sektorns produktion (Schorr 2018).

Men den skandal som framförallt fick ”bägaren att rinna över” och som initierade processen för politisk förändring, processen mot bättre transparens och ”politisk korruptionskontroll”, var det så kallade ”Caval-fallet” eftersom det involverade den dåvarande presidenten Michelle Bachelet personligen. Fallet handlade om Bachelets son och dennes hustru som fick ett lån till hustruns företag på 10 miljoner dollar från Chiles centralbank (Banco de Chile) bara 24 timmar efter Bachelets presidentseger.

Caval-fallet påverkade som sagt Bachelet personligen och i reaktion till det offentliga missnöje som utbröt över hennes presidentskap och efter många anklagelser från oppositionen, bildade Bachelet i februari 2015 en presidentkommission kallad ”presidentens rådgivande råd mot intressekonflikter, inflytande och korruption”, (Consejo Asesor Presidencial contra los conflictos de interés, el tráfico de influencias y la corrupción”), med syfte att utarbeta politiska förslag för en bättre politisk transparens. Kommissionen bestod av 16 personer och leddes av den internationellt kända professorn i ekonomi, Eduardo Engel (Schorr 2018).

Kommissionen skrev på endast 45 dagar en rapport på 217 sidor med 234 konkreta lagförslag för redbarhet och transparens i den offentliga sektorn. Förslagen delades in i fem kategorier: förebyggande av korruption, reglering av intressekonflikter, politisk finansiering, förtroende för marknader och integritet, etik och medborgerliga rättigheter (Consejo Asesor Presidencial contra los conflictos de interés, el tráfico de influencias y la corrupción 2015). Verkställandet av förslagen inleddes omedelbart efter att rapporten publicerats och därmed uppkom nya lagar kring politiska partier och däribland lag

20.915 som syftar till att stärka politiska partiers demokratiska och offentliga karaktär samt underlätta deras modernisering (Schorr 2018).

Vad som mer konkret uttrycks i rapporten är att politiska partier är fundamentala för den demokratiska regimen och att det är av yttersta vikt att politiska partier fungerar bra, att de stärker sin funktion som representanter eftersom partiernas uppgift är att kanalisera medborgarnas åsikter, välja och utbilda ledare för positioner i regering och för att ställa upp i val, och därför behöver Chile vid tidpunkten som rapporten skrivs, snabbt ta itu med den växande ”svaghet” som finns hos politiska partier och komma med förslag på förbättringar för att stärka demokratin (Schorr 2018).

Den historiska kopplingen mellan politiska partier och medborgarna anses ha försvagats, vilket visar sig i form av att det är färre medborgare som är partimedlemmar, och även genom att identifieringen med politiska partier och förtroendet för dem har sjunkit avsevärt. Vissa faktorer av denna nedåtgående trend kopplas till att det finns krav på högre nivåer av transparens och intern demokrati i de politiska partierna, och det är just därför politiska partier har varit centrala i utformandet av nya lagar för att motverka korruption och främja transparens i det offentliga rummet (Schorr 2018). Förslagen innebar således inte att bara att ge partierna de nödvändiga resurserna (bidrag) för att kunna fullgöra sina funktioner utan innebar även ett utformande av lagar för att förbättra transparensen och den interna demokratin i partierna (Consejo Asesor Presidencial Contra los Conflictos de Interés, el Tráfico de Influencias y la Corrupción 2015).

Transparens utgör i detta fall ett koncept för att generera förtroende i politiska partier för att skapa en representativ bild som pålitliga utåt sett, och det ansågs i rapporten vara viktigt att ge insyn kring ett partis struktur, interna tillvägagångssätt, ideologi, programmatiska position och finansiering för att vinna folkets förtroende, eftersom politiska partiers legitimitet är beroende av detta (Figueroa 2016).

Förslaget i rapporten bestod av att partierna ständigt bör hålla aktiva medlemmar och allmänhet informerade om sina principer, stadgar, organisationsstruktur, beloppen på bidragen från sina medlemmar, partiets årsredovisning och information om

styrelsemedlemmarnas förmögenhet och egendomar, via sina webbsidor eller via SERVEL:s (Servicio Electoral de Chile) webbportal (Schorr 2018).

Detta förslag utmynnade så småningom i lag 20.915, som består av krav på att politiska partier måste uppfylla vissa standarder av transparens i form av publicering av information kring partiernas normativa ramverk, desras tänkande, ideologi, information om de personer som driver partiet, den interna ledningen, kopplingar och relationer med tredje parter, och partiernas finansieringskällor (Figueroa & Tabilo 2018). Kriterierna delas upp i tre områden som härleds i avsnitt 4.2.

Uppfyllandet av lagen mäts årligen av organisationen Chile Transparente som aktivt medverkat i påtryckningen för högre grad av transparens i samhället, däribland i politiska partier.

4.2 Transparensindex för politiska partier i Chile

Organisationen Chile Transparente (Figueroa & Tabilo 2018), Transparency Internationals lokalavdelning i Chile, har aktivt förespråkat standarder för insyn och minskning av utrymmen för ogenomskinlighet som kan ge upphov till korruption, och har antagit en modell för transparens i politiska partier, genom vilken det önskas ge insyn i informationen kring politiska partiers finansiering, tänkande och förvaltning.

Med hjälp av denna transparensmodell vill man försöka lösa konflikten mellan medborgarnas krav på tillgång till information och ogenomskinlighet i partiarbetet, genom att främja uppbyggnaden av en öppenhetsskultur inom dessa organisationer och respektera den nya förordningen som trädde i kraft 2016 (Lag 20.915) (Figueroa & Tabilo 2018).

Chile Transparente har därför utvecklat ett transparensindex för politiska partier (Índice de Transparencia en Partidos Políticos (ITPP)), som sedan 2016 mäter 34 informationskriterier (indikatorer) varav 21 av dem är reglerade i lag 20.915. Varje indikator ges en poäng mellan 0 och 7. Dessa poäng är uppdelade i 3 dimensioner: 1) innehåll och tillgång, 2) format, och 3) den tillgängliga informationens aktualisering. Totalt kan partiet således få 7 poäng inom varje kriterie. (Von Wolfersdorff, Precht & Figueroa 2015).

De tre transparensområden som anses vara av allmänt intresse och som de 34 kriterierna delas in i är: a) transparens kring struktur och interna partiprocesser, b) transparens kring ideologi och partiprogram, samt c) transparens kring finansiering och ett partis kopplingar till tredje parter (Von Wolfersdorff, Precht & Figueroa 2015). Detta index fungerar således som ett verktyg för att mäta graden av transparens i de politiska partierna i Chile och är det verktyg som kommer att användas i den här studien för att kunna operationalisera det teoretiska begreppet transparens.

Idén bakom tillämpningen av dessa 34 informationskriterier är att med tiden bygga en jämförbar tidsserie med de årliga resultaten för att kunna analysera varje enskilt politiskt partis utveckling kring öppenhet och offentliggörande av information år för år och i förhållande till andra partier (Von Wolfersdorff, Precht & Figueroa 2015).

I tabell 1 listas de 34 kriterierna som utgör transparensindexet. De gulmarkerade indikatorerna i tabellen utmärker de 21 indikatorer som är reglerade i transparenslagen , och det är även på dem det primära fokuset kommer att ligga i den här empiriska genomgången.

Tabell 1: Transparensindex – 34 indikatorer.

OMRÅDE	UNDEROMRÅDE	TRANSPARENSINDIKATOR
Transparens kring partistruktur och interna tillvägagångssätt	Normativt (styrande) ramverk	Allmänt normativt (styrande) ramverk
		Internt normativt ramverk
		Tillvägagångssätt för att nominera personer till val
		Överenskommelser i olika partiorgan
		Etiska förhållningssätt
		Tillvägagångssätt för att motverka pengatvätt, mutor, och finansiering av terrorism
		Tillvägagångssätt för att göra en anmälan om något som är felaktigt eller korrupt i partiets arbete
		Villkor och tillvägagångssätt för att bli medlem i partiet samt för att gå ur partiet
		Sanktioner tillämpade mot det politiska partiet
		Komplett partinamn, akronym, symbol och slogan
	Struktur och organisation	Organisationsstruktur
		Antal medlemmar
		Regioner som partiet är inrättat i

		Adress till partiets huvudsäten och kontaktuppgifter
	Höga poster och andra representanter	För- och efternamn på de personer som utgör verkställande- och kontrollorgan (nationellt och regionalt)
		Offentliggörande av kandidaterna
		Deklaration av kandidaters och verkställande organs medlemmars förmögenhet och egendomar samt en biografisk recension
		Valda representanter i folkval
		Utsedda representanter
		Resultat från interna val
		Ersättningar till tjänstemän
Transparens kring ideologi och partiprogram	Ursprung och principer	Historisk recension
		Principdeklaration
		Partiprogram
		Aktuellt i landet (Landsnyheter)
Transparens kring finansiering och kopplingar till tredje part	Kopplingar till tredje part	Valpakter (koalitioner och överenskommelser) som partiet är med i
		Alla organ partiet har deltagande och representation i
		Partiledarens kalender
		Partiets offentliga aktiviteter
	Finansiering	Årsredovisning godkänd av SERVEL
		Partiets intäkter
		Partiets utgifter
		Länk till SERVEL:s webbplats där inkomst- och kostnadsredovisningen registreras
		Kontrakt och avtal för förvärv eller uthyrning av egendom och tjänster

Källa: Tabell hämtad från Chile Transparente (2019). Översättning av författare.

4.3 Transparens i politiska partier under åren 2016 – 2019

Mätningarna av transparens började redan år 2014, men både under 2014 och 2015 användes ett färre antal indikatorer, 21 respektive 23, vilket gör att mätningarna från dessa år inte kan jämföras med de mätningar som gjorts sedan år 2016 (Figueroa & Tabilo 2019). Sedan 2016 består däremot indexet av samma 34 indikatorer, vilket innebär att det går att skapa en tidsserie med resultaten från de senaste fyra åren (2016–2019).

Resultaten för mätningarna från åren 2016–2019 visar på en övergripande positiv trend (Tabell 2). Den genomsnittliga poängen av de 21 lagreglerade indikatorerna år för år har

uppmätts till enligt följande: år 2019: 6,02 poäng, år 2018: 4,9 poäng, år 2017: 2,73 poäng och år 2016: 2,65 poäng. År 2019 uppnår de politiska partierna i genomsnitt 6,02 poäng av maxpoäng på 7, vilket innebär en förbättring från 2018-års mätning där partierna uppnådde genomsnittliga 4,9 poäng (Tabell 2). Resultatet för 2019 innebär enligt denna mätning således en stor förbättring i uppfyllandet av de legala skyldigheterna som de politiska partierna har i Chile. Resultatet visar dessutom på en likadan uppåtgående trend sedan 2017, som utgör det år då lag 20.915 började gälla fullt ut och som sedan dess har inneburit en obligatorisk efterlevnad för samtliga politiska partier. I mätningen av de 21 indikatorerna år 2017 uppnådde de politiska partierna en genomsnittlig poäng på 2,73, och året innan (2016) som var det år då lagen gick igenom i parlamentet och teoretiskt sett trädde i kraft, uppmättes resultatet som omfattar de 21 legala indikatorerna, till genomsnittliga 2,65 poäng (Figuroa & Tabilo 2019).

Tabell 2. Genomsnittliga transparens-poäng i de politiska partierna 2016–2019

År	2016	2017	2018	2019
Lagreglerade indikatorer	2,65	2,73	4,9	6,02
Alla indikatorer	2,55	2,39	4,28	5,38

Källa: Tabell gjord av författaren med bearbetade uppgifter från Chile Transparente (2019).

Resultaten i mätningen av samtliga 34 indikatorer visar också på en uppåtgående positiv trend, även om resultatet från 2017 (2,39 poäng) fick en något lägre poäng än året innan (2016) där de politiska partiernas genomsnittliga poäng uppgick till 2,55. Åren därpå, 2018 och 2019, ökar den genomsnittliga poängen succesivt (4,28 poäng respektive 5,38 poäng uppnåddes), vilket visar på framsteg i publiceringen av information för att öka transparensen.

4.4 Förändringar i transparensen

För att kunna förstå vad de politiska partierna har gjort och vad det är som de har förändrat vad gäller transparensen i deras arbete och organisation tar jag utgångspunkt i de enskilda indikatorer som ligger till grund för Chile Transparentes mätning av transparensen. Det här ger möjlighet att se på vilka områden som förändringar sker mellan åren 2016 – 2019 och var dessa förändringar är mer eller mindre påtagliga i förhållande till både det som lag 20.915 uttryckligen kräver liksom de ytterligare kriterier som Chile Transparente bedömer.

I mätningen från 2016 utgör kriterierna: "Internt normativt ramverk", det vill säga den kriterie som omfattar partiets stadga och interna regler, och "Principdeklaration" som innebär en deklaration med partiets övertygelser, värderingar och huvudsakliga grundidéer, de starkaste indikatorerna, det vill säga de indikatorer som uppnår de högsta genomsnittliga poängen bland de politiska partierna med juridisk uppbackning (de lagreglerade indikatorerna). Från motsatt håll, det vill säga de svagaste indikatorerna med lägst uppnådda poäng i genomsnitt baserat på resultaten för alla politiska partier, är kriterierna: "Partiets utgifter" och "Partiets intäkter" (Figueroa 2016).

Andra indikatorer som också får låga genomsnittliga poäng i mätningen är: "Aktuellt i landet", "Partiledarens kalender", "Ersättningar till tjänstemän", "Tillvägagångssätt för att motverka pengatvätt, bestickning, och finansiering av terrorism", "Tillvägagångssätt för att göra en anmälan om något som är felaktigt eller korrupt i partiets arbete", "Årsredovisning godkänd av SERVEL", "Deklaration av kandidaters och verkställande organs medlemmars förmögenhet och egendom samt en biografisk recension", "Antal medlemmar", "Alla organ partiet har deltagande och representation i" och "Kontrakt och avtal för förvärv eller uthyrning av egendom och tjänster".

Dessa kriterier hittas både bland de 21 lagreglerade indikatorerna samt bland de övriga 13 indikatorerna som utgör transparensindexet. I rapporten från 2016 uppmärksammas det ideologiska och partiprogrammatiske området på grund av att det består av indikatorer som stegvis förbättrats jämfört med tidigare år. Det är fler partier som publicerar information kring sina politiska program och därmed ökar den genomsnittliga poängen (trots att resultatet i sig inte är jämförbart med resultaten från åren 2014–2015). Indikatorn "Aktuellt i landet" håller däremot den genomsnittliga poängen nere då inte många partier uppfyller kraven på att publicera sina politiska förslag kring de större debattämnen som råder i landet vid en given tidpunkt (Figueroa 2016).

I mätningen från 2017 var det tre indikatorer som stod ut från mängden, för att ha uppnått högst genomsnittliga poäng. Dessa var: "Adress till partiets huvudkontor och kontaktuppgifter" (3,76 poäng), "Sanktioner tillämpade mot det politiska partiet" som motsvarar offentliggörande av de sanktioner som tillämpats mot partiet av offentliga organ som övervakar dess efterlevnad. Den publicerade informationen kring sanktioner

bör innehålla datum för beslutet, vilken överträdelse som begåtts av partiet, typ av påföljd som tillämpats samt en elektronisk länk till sanktionen som tillämpas (3,58 poäng) och “Komplett partinamn, akronym, symbol och slogan” (3,44 poäng). I motsatt riktning hittar vi de indikatorer som uppnådde lägst genomsnittliga poäng och dessa var: “Aktuellt i landet” (0,56 poäng) och “Deklaration av kandidaters och verkställande organs medlemmars förmögenhet och egendomar samt en biografisk recension” (1,08 poäng). Det läggs vikt i att de indikatorer som får högst genomsnittspoäng hänvisar till grundläggande information som partiets namn och var partiets huvudsäte ligger geografiskt sett. Partierna tenderar alltså att publicera mer om organisationens grundläggande element, så som partiadress, hur partiet är organiserat och antalet medlemmar. Å andra sidan när man söker ta reda på information om partiets ställning i ämnen som råder i den politiska debatten vid en given tidpunkt eller offentliggörande av det verkställande organets medlemmars förmögenhet och egendomar är detta sällsynt och transparensnivån sjunker därmed här. Det är inte en enda indikator som passerar genomsnittliga 4 poäng, men det går ändå att uppmärksamma att indikatorerna som återfinns i kategorin kring partistruktur och organisation får högre genomsnittliga poäng i mätningen jämfört med övriga indikatorer i transparensindexet.

Det kunde även observeras att 21 av de 33 politiska partier som omfattades i mätningen inte lyckades snitta över 4 poäng vilket innebär att dessa partier publicerade mindre än hälften av den information som krävs enligt lag. En del partier publicerar inte någon information överhuvudtaget och andra partier räknar inte ens med en egen webbsida vid tidpunkten som mätningen genomförs (Figuerola 2017).

Genom att observera de transparensindikatorer som utgör lag 20.915 (21 st.) uppnådde partierna i genomsnitt 4,90 poäng i mätningen 2018. Detta resultat innebär att 20 av 22 partier som omfattades av mätningen lyckades få en slutpoäng på mer än 4 poäng i genomsnitt, vilket innebär att många partier har gjort stora framsteg i uppfyllandet av de legala skyldigheter som politiska partier har, vilket kan jämföras med mätningen från 2017 där hela 21 partier inte lyckades få en poäng över 4 i genomsnitt, (Figuerola & Tabilo 2018).

Bland de indikatorer som får högst genomsnittliga poäng i mätningen 2018 återfinns “Sanktioner tillämpade mot det politiska partiet” med 6,32 poäng “Komplett partinamn, akronym, symbol och slogan” med 6,52 poäng, “Årsredovisning godkänd av SERVEL”

med 6,05 poäng, "Partiets intäkter" med 6,25 poäng och "Kontrakt och avtal för förvärv eller uthyrning av egendom och tjänster" med 6,14 poäng. Från det andra hållet med lägst poäng i genomsnitt återfinns indikatorerna "Partiprogram" som innebär det dokument där partiets programmatiska ståndpunkter definieras, vilka bör ha godkänts i en formell och demokratisk process eller på det sätt som dess stadgar definierat det, med 2,52 poäng, "Resultat från interna val", som mer konkret handlar om att publicera resultaten från partiets interna val, där procentantal och antal röster framkommer, samt att en differentiering av resultaten sker med geografisk uppdelning, med 2,23 poäng, "Ersättningar till tjänstemän" och "Partiets offentliga aktiviteter" med 1,75 poäng vardera samt "Partiledarens kalender" med 1,05 poäng. I denna mätning tilldelas 20 av de 34 indikatorerna mer än 4 poäng i genomsnitt vilket kan ställas mot resultatet från 2017, där inte en enda indikator uppnådde en genomsnittlig poäng på över 4 (Figueroa & Tabilo 2018).

I rapporten från 2018 (Figueroa & Tabilo) gör man till känna att de politiska partierna har förbättrat sig vad gäller publicering av information och att de har nått högre poäng på de olika indikatorer som mäter den aktiva transparensen. I jämförelse med resultaten från 2017 och 2016 finner man partier som uppvisar en hållbar ökning genom åren vad gäller publicering av uppdaterad information enligt de 21 indikatorer som utgör transparenslagen (Ley N° 20.915).

Däremot visar mätningen från 2018 att det finns politiska partier som fortfarande inte har någon informationskanal tillgänglig för sina väljare och allmänheten. Det har också bland annat publicerats e-postadresser och länkar till sociala medier som inte fungerar, och det har saknats grundläggande information om det egna partiet såsom namn på partiets ledamöter samt indikationer för var partiet har sitt huvudsäte (Figueroa & Tabilo 2018).

Trots de brister som fortfarande kvarstår i flera av de politiska partierna erhålls en högre poäng i mätningen 2018 jämfört med mätningen från 2017, partierna ökar med 2,49 poäng och når i genomsnitt 5,22 poäng när man sammanställer poängen som omfattar de 21 kriterierna (skyldigheterna) som fastställs i lag nr. 20.915. Även poängen som erhålls i analysen av de 34 kriterierna som utgör hela indexet, stiger från 2,39 poäng år 2017 till 4,28 poäng i mätningen 2018 (Figueroa & Tabilo 2018).

I samma rapport fasthålls att resultaten från de gångna åren och i synnerhet 2018 visar att inrättningen av lagar som reglerar partiernas arbeten, utöver andra lagstiftningsändringar av valsystemet och partisystemet som har gjorts, såsom könskvotlagstiftning för parlamentariska ledamöter, har fått partierna att förbättra sin förvaltning samt påskyndat moderniseringsprocessen i dessa (Figueroa & Tabilo 2018).

I rapporten (Figueroa & Tabilo 2018) uppmärksammas också att institutionaliseringsnivån är avgörande för att uppnå goda nivåer av transparens. Mätningarna som har gjorts i ITPP visar att partier som bildats innan år 2014 uppnår tillsammans dubbelt så många poäng än partier som har bildats efter 2014. Dock är det viktigt att framhålla, att det inte enbart är den institutionella styrkan som är viktig, utan även ansträngningen av dem som styr partiet måste vägas in och är mycket väsentligt för att uppnå en god nivå av transparens.

Trots att 21 av 34 indikatorer i mätningen är obligatoriska enligt lag och bör efterlevas, är inte resultaten helt tillfredsställande enligt Chile Transparente (Figueroa & Tabilo 2018), och de menar att det till viss del kan bero på det låga stödet från olika offentliga organ i implementeringsprocessen av den nya lagen.

Den senaste mätningen från 2019 visar att transparensen fortsätter att öka. Mätningen uppvisar att de tre indikatorerna med högst uppnådda poäng (7 poäng) är följande: "Sanktioner tillämpade mot det politiska partiet", "Partiets intäkter" och "Länk till SERVEL:s webbplats där inkomst- och kostnadsredovisningen registreras". Detta innebär att de 19 partier som studerades i mätningen publicerade all den information som krävdes på ett korrekt sätt, gällande kraven i dessa tre indikatorer. Det finns däremot indikatorer i andra änden på skalan som fått låga genomsnittliga poäng och dessa är: "Resultat från interna val" som uppnådde genomsnittliga 3,63 poäng, "Ersättningar till tjänstemän" med 3,47 poäng uppnådda, "Partiledarens kalender" med 2,68 poäng uppnådda och slutligen "Partiets offentliga aktiviteter" med 2,58 poäng uppnådda. Även om dessa poäng anses vara låga i mätningen syns en klar förbättring från tidigare år och den kännetecknas av stora framsteg som de politiska partierna har gjort för att uppfylla de transparenskyldigheter de har enligt lag. Det går att lyfta fram en grupp med politiska partier som nu publicerar nästan all information som krävs enligt

lag och som visar ett verkligt intresse för att hålla medborgarna informerade om sin verksamhet (Figueroa & Tabilo 2019).

Under årens lopp går det att urskilja vilka kriterier som har förbättrats och vilka som ännu inte uppnår goda poäng i indexet. Exempelvis indikatorn ”Partiets intäkter” som i mätningen 2016 var en av de indikatorer som erhöll lägst genomsnittlig poäng, har idag (2019) blivit en av de indikatorer som erhåller full poäng bland alla politiska partier i den senaste mätningen, vilket innebär att alla partier uppfyller lagkravet på att publicera information om deras ekonomiska intäkter. Indikatorn ”Sanktioner tillämpade mot det politiska partiet” är en av de indikatorer som de senaste tre åren stadigt ökat och uppnått en högre och högre poäng för att till slut i år omfattas av publicering i samtliga partier och därmed uppnå en maxpoäng i alla tre dimensioner för att nå sammanlagda 7 poäng. Även indikatorn ”Komplett partinamn, akronym, symbol och slogan” har uppnått höga poäng i de tre senaste mätningarna (2017–2019) och fick 2019 en poäng på 6,9. Dessa tre ovannämnda indikatorer är samtliga lagreglerade. En annan lagreglerad indikator ”Resultat från interna val” har i mätningarna från 2018 och 2019 varit en av de indikatorer som uppvisat lågt uppfyllande och därmed fått låga poäng. Tre andra indikatorer som utmärker sig i samma (negativa) bemärkelse men som inte är reglerade i lag är ”Ersättningar till tjänstemän”, ”Partiledarens kalender” och ”Partiets offentliga aktiviteter”. Dessa indikatorer har under de senaste fyra mätningarna, från 2016 till 2019 utgjort de indikatorer som erhållit de lägsta genomsnittliga poängen för samtliga partier. Det finns även andra indikatorer som under enskilda år uppmätt en låg poäng men som inte upprepar tenderar vara dom indikatorer med lägst poäng. Det är dock viktigt att påpeka att majoriteten av indikatorerna har uppnått högre poäng med tidens gång vilket syns i den klara trenden i de politiska partierna att transparensen succesivt har ökat sedan införandet av lag 20.915. Då är också indikatorerna med lägst poäng inräknade, eftersom oavsett om de uppnår de lägsta poängen jämfört med alla 34 indikatorer som är med i indexet, ökar även dom succesivt.

4.5 Förtroende för politiska partier mellan åren 2016 – 2019

Mori Chiles undersökningar av medborgarnas förtroende för politiska partier där medborgarna tillfrågas om hur stort deras förtroende är för dessa organisationer, har visat på lågt förtroende. Samtidigt visar siffrorna även på ett stigande förtroendet mellan åren 2016–2018, då förtroendegraden 2016 uppmättes till 5%, år 2017 till 11% och år

2018 till 15% (Tabell 3). Däremot i undersökningen utförd i maj 2019 hade förtroendegraden sjunkit hela 10 procentenheter och hamnade således på 5%. (MORI Chile 2019).

I Mori Chiles opinionsundersökningar undersöks även folkets känslor gentemot politiken, det vill säga vilken känsla som politik producerar, och en av dessa känslor som framkommer i undersökningen är misstro, vilket är intressant eftersom misstro används som motsatsord till förtroende. År 1993 var det 33% som kände misstro gentemot politik, 2009 var det 41% och år 2016 44%. Senare siffror visar att 2017 kände 42 % misstro och i maj 2019 hade den siffran stigit till 48% (Det finns inga siffror från 2018). Trots att uppsatsen inte ämnar undersöka huruvida det finns ett samband mellan graden av förtroende för politiska partier och känslan av misstro gentemot politik generellt så är det troligt att ett sådant samband är starkt eftersom de politiska partierna har en viktig roll i ett demokratiskt politiskt system och även av väljarna ses som starkt kopplade till hur bra det politiska systemet fungerar. Det går att konstatera att siffrorna visar på en koppling mellan dessa två, det vill säga att ett lågt förtroende för politiska partier innebär högre misstro för politik och vice versa, vilket utmärks av att när förtroendet för politiska partier ökade 2017 minskade misstron gentemot politiken för att sedan år 2018 när förtroendet sjönk, ökade misstron för politiken (MORI Chile 2019).

TABELL 3: Utveckling av förtroende för politiska partier och misstro gentemot politiken under åren 2016–2019.

År	2016	2017	2018	2019
Förtroende (%)	5	11	15	5
Misstro (%)	44	42	x	48

Källa: Tabell gjord av författaren med bearbetade uppgifter från MORI Chile (2019).

4.6 Kopplingen mellan transparens och förtroende

Genom att studera MORI Chiles (2019) förtroendesiffror för åren 2016, 2017 och 2018 och jämföra dem med resultaten från mätningarna av transparens i politiska partier för samma år (Figueroa 2016; Figueroa & Tabilo 2017; Figueroa & Tabilo 2018), ser vi att det finns en koppling mellan högre grad av transparens och högre förtroende för politiska partier (Tabell 4) i linje med det samband som hypotes 1 ger uttryck för.

Sambandet mellan indikatorer för transparens och förtroende indikerar att det är troligt att ökad transparens lett till högre förtroende för de politiska partierna. Men det är samtidigt så att MORI Chiles mätning från 2019 visar på en minskning i förtroende från föregående år med hela 10 procentenheter, medan Chile Transparentes mätning av transparens i politiska partier fortsätter visa en uppgång även i mätningen från 2019. Detta är således en indikation som går i motsatt riktning mot vad vi skulle förvänta oss enligt hypotes 1 men som indikerar stöd för det som beskrivs i hypotes 2 som förväntar sig att ökad transparens i början leder till ökat förtroende för partierna, men att det ökade förtroendet avtar över tid om inte andra faktorer som också kan ha en positiv inverkan tillgodoses.

Tabell 4. Genomsnittliga transparensräkning i de politiska partierna 2016–2019 samt förtroendesiffror i procent under samma tidsperiod.

År	2016	2017	2018	2019
Lagreglerade transparensindikatorer	2,65	2,73	4,9	6,02
Alla transparensindikatorer	2,55	2,39	4,28	5,38
Förtroendesiffror (%)	5	11	15	5

Källa: Tabell gjord av författaren med bearbetade uppgifter från MORI Chile (2019) & Chile Transparente (2019).

Det finns således sammantaget en antydning på att uppsatsens hypoteser stämmer, att ökad transparens i chilenska partier har påverkat förtroendet för dem i positiv riktning, men att det ökade förtroendet avtar över tid om inte andra faktorer som också kan ha en positiv inverkan tillgodoses.

4.7 Andra faktorer

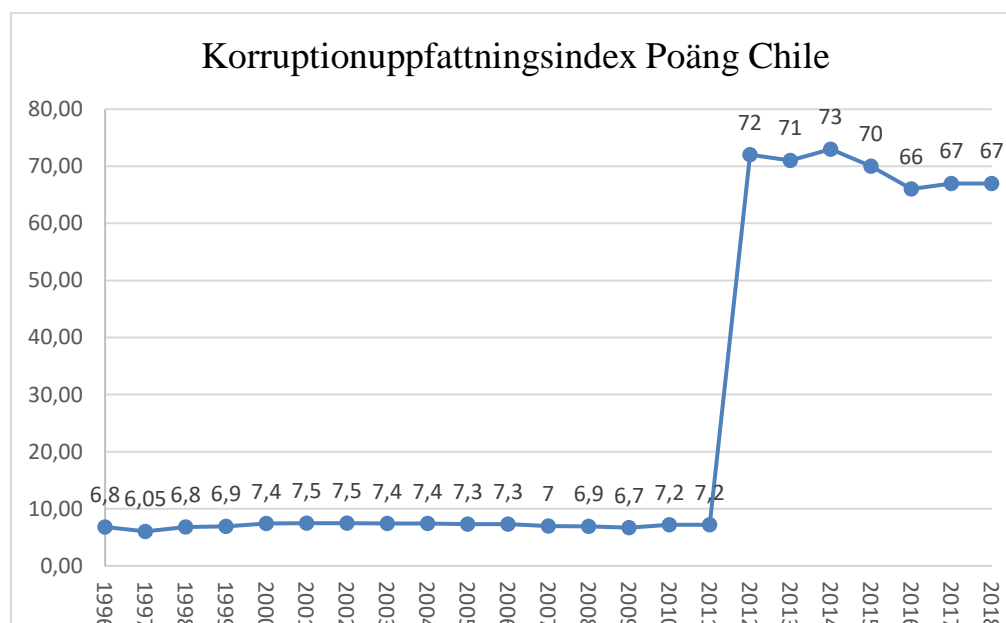
4.7.1 Uppfattning av korruption

Organisationen Transparency International mäter varje år uppfattningen av korruption i majoriteten av världens länder (i 180 länder i den senaste mätningen) vilket baseras på ett index med namnet ”Corruption Perceptions Index” (CPI). Indexet rankar korruption i den offentliga sektorn med hjälp av en skala från 0 till 100 där 0 är mest korrupt och 100 minst korrupt (Transparency International 2019). Dessa mätningar började redan

1996 och mättes fram till 2011 enligt en annan skala som låg på 0 till 10 där 0 var mest korrupt och 10 minst korrupt. Det är alltså viktigt att ha åtanke att skalan har förändrats när man tittar på tabell 5, även om fokus främst ligger på resultaten från åren 2016–2018. Alla länder rankas även från det minst korrupta landet till det högst korrupta och tabell 6 visar Chiles rankingar årsvis sedan införandes av indexet. Det läggs mycket fokus på just denna rankingen, både från media och från Transparency International, oavsett det uppnådda resultatet, vilket tyder på att denna ranking även den är viktig i jämförelse med den plats landet har hamnat på i tidigare mätningar.

Tabell 5: Korruptionuppfattningsindex Poäng Chile

Källa: Linjediagram gjord av författare med data hämtad från Transparency International (2019) & Chile Transparente (2019).

Observationen av Chiles poäng de senaste tre åren (2016–2018) är enligt följande: år 2016 fick Chile en poäng på 66, år 2017 en poäng på 67 och år 2018 likaså, det vill säga 67 poäng. Viktigt att notera är att Chile år 2015 fick en poäng på 70 vilket är högre än efterföljande år och poäng. Vad säger detta då? Chile fick alltså en lägre poäng 2016 än året innan (2015), vilket innebär att uppfattningen av korruptionen i landet mellan dessa år ökade, men sjönk till året därpå (2017) då Chile fick en poäng på 67, en poäng som vidhölls även under år 2018, vilket i sin tur innebar att uppfattningen av korruption varken ökade eller minskade. (Transparency International 2019; Chile Transparente 2019). Mätningen från 2019 är ännu inte genomförd vilket gör att det inte går att jämföra med årets resultat.

Det är också intressant att analysera vilken plats Chile har hamnat på i rankingen eftersom det verkar vara av betydelse (Transparency International 2019). 2016 hamnade Chile på plats 24, år 2017 på plats 26 och år 2018 på plats 27. Chile har således sjunkit i rankingen, inte bara de senaste tre åren utan de senaste fem åren vilket kan observeras i tabell 6.

Tabell 6: Chiles ranking i korruptionuppfattningsindexet i jämförelse med andra länder.

Källa: Libertad y Desarrollo (2019) & Transparency International (2019).

Siffrorna däremot visar på att korruptionen inte har förändrats nämnvärt i Chile, så att Chile hamnar på en sämre plats i rankingen behöver inte ha att göra med att den verkliga korruptionen i landet har ökat, utan kan mycket väl förklaras genom att exempelvis andra länder har förbättrat sin situation och därmed rankas högre.

Det finns en tendens dock att jämföra sig med övriga länder i denna mätning, och det har talats mycket i de chilenska medierna om att Chile har tappat i ranking, vilket kan ge en missvisande bild om korruptionssituationen och som även kan komma att påverka folkets uppfattning om graden av korruption i landet.

Enligt dessa siffror från CPI sker inga större förändringar i uppfattningen av korruption i Chile men Chiles placering i rankingen kan påverka uppfattningen hos befolkningen beroende på hur de tolkar nyheterna och Chiles plats i rankingen. Även de senaste årens

korruptionsskandaler som uppdagats inom Polisen i Chile och som har fått stort mediepådrag kan påverka allmänhetens uppfattning om graden av korruption i samhället. Detta är något som forskaren Javiera Cid från LyD (Libertad y Desarrollo 2019) uppmärksammat eftersom Polisen tidigare varit en sektor som varit separad från fenomenet korruption. Cid omnämner korruptionshändelserna inom Polisen som alarmerande och menar att en högre uppfattning av korruption leder till lägre nivåer av förtroende för institutioner, vilket i sin tur försvagar förhållandet mellan medborgare och offentliga institutioner.

4.7.2 Mellanmänsklig tillit

Medborgarnas tillit till varandra och graden av medborgarengagemang påverkar folkets förtroende för det sociala samhället, som i sin tur utgör en viktigt komponent för att uppnå förtroende för regeringen (Putnam 2000).

Trots att förhållandet inte är helt klart mellan det sociala förtroendet och det politiska förtroendet, som utgör den andra komponenten av förtroendet för en regering, är den mellanmänskliga tilliten som påverkar det sociala förtroendet något som fått stor uppmärksamhet i Chile och som ofta mäts i olika politiska opinionsundersökningar som har med medborgarnas uppfattning om förtroende, korruption, och tillfredsställelse för olika offentliga organ i samhället att göra.

I samband med att förtroendet för politiska partier sjunker mellan åren 2018 och 2019, uppmärksammade MORI Chile även att den mellanmänskliga tilliten mellan åren 2017 och 2019 sjunker från 21% till 13% (MORI Chile 2019).

Latinobarómetro undersöker även dom i sina årliga opinionsundersökningar graden av mellanmänsklig tillit och observationen av dessa visar att den mellanmänskliga tilliten i Chile ökade mellan åren 2016 och 2017 för att sedan återigen sjunka tillbaka till ungefär samma siffor 2018 och 2019 som vid periodens start.

Tabell 7: Mellanmänsklig tillit i Chile.

År	2016	2017	2018	2019
Grad av tillit (%)	13	23	14	13

Källa: Tabell gjord av författare med data från Latinobarómetro (2019).

4.7.3 Sociala medier

Sociala medier börjar ta en allt större roll i samhället och mycket av den traditionella kommunikation sker nu via våra smarttelefoner och datorer, vilket även ställer krav på att de politiska partierna måste anpassa sina sätt att kommunicera med medborgarna på för att faktiskt kunna representera dem (Latinobarómetro 2018). Exempelvis uppmärksammas det att traditionella webbsidor och bloggar utgör de främsta exponenterna av politisk kommunikation på internet (Figueroa & Tabilo 2018).

Användandet av sociala medier anses kunna utgöra ett verktyg för att hänga med i samhällsutvecklingen, vilket skulle kunna lösa medborgarnas krav på bättre kommunikation, och som i sin tur kan öka förtroendet för demokratin och dess institutioner (Figueroa 2017). 2017 nådde användandet av sociala medier 71% av befolkningen i Chile och har på senare år beaktats som ett viktigt redskap i människors vardagliga liv. Användandet av sociala medier i Chile har ökat och användarna vill inte längre bara söka information utan även kunna delge sina åsikter, vilket gör att politiska organisationer ställs inför utmaningen att bemöta medborgarnas direkta krav utan att uppfattas som enbart medlare.

Figueroa & Tabilo (2018) menar att de politiska partierna i Chile i denna aspekt inte har kunnat möta medborgarnas krav, vilket visar sig i form av att vissa av de politiska partierna till exempel ännu inte använder sig av sociala medier såsom Twitter, Facebook, Instagram, Youtube eller andra typer av kommunikationskanaler som majoriteten av internetanvändarna använder sig av. Avsaknaden av sociala nätverk på internet ställer de politiska partierna inför en stor utmaning och därav har de nya kraven på transparens blivit ett viktigt redskap för att kunna tillfredsställa medborgarna och ge dem någon slags medborgarkontroll som också sociala medier annars kan erbjuda.

Även Curtin & Meijer (2006) påvisar att internet erbjuder goda möjligheter till kommunikation och att internet spelar en viktig roll för att möjliggöra transparens, eftersom att utan internet skulle transparens vara svårt. Internet utgör en viktig drivkraft för diskursen om transparens och legitimitet, men Curt & Meijer varnar dock för ett förenklat förtroende på teknologins fördelar och menar att ökad legitimitet handlar om fler faktorer än att bara skapa webbsidor.

Däremot är det fränkomligt att kommunikationskanaler på internet erbjuder ett sätt för att tillmötesgå medborgarnas krav på större inkludering i den politiska debatten och det är således av stor vikt att de politiska partierna använder sig av dessa kanaler för att bygga förtroende hos medborgarna (Figueroa & Tabilo 2018).

4.7.4 Tidsaspekten

Tidsaspekten är viktig att tillgodose eftersom lag 20.915 är relativt ny och det har inte gått så många år sedan mätningarna av transparens började. Eftersom det inte heller finns någon siffra från korruptionuppfattningsindexet för 2019 är det svårt att kunna jämföra resultaten med en av de faktorer som anses kunna påverka förtroendet mellan transparens och förtroende.

Men med de resultat som framgår i analysen av utvecklingen av transparens och förtroende i Chile, finns det indikationer på att tidsaspekten har en avgörande roll och går i linje med hypotes 2 som handlar om att förtroendet på sikt kommer att avta trots att transparensen fortsätter uppåt. Tidaspekten omfattar således vikten av att andra faktorer tas i beaktande, som även de kan ha en påverkan på att förtroendet ökar och håller i sig även under en längre tidsperiod.

5. Slutsats

Uppsatsens centrala frågor handlade om vad de politiska partierna i Chile har gjort för att öka transparensen sedan en ny transparanslag infördes 2016, hur sambandet mellan transparens och förtroende i politiska partier har utvecklats sedan införandet av denna lag och slutligen vilka faktorer som är viktiga för att förstå kopplingen mellan transparens och förtroende? I uppsatsens teorikapitel, med fokus på en begreppslig diskussion kring transparens och förtroende, kopplingen dem emellan och vilka andra faktorer som påverkar förhållandet mellan transparens, härleddes två hypoteser där den första innebar att ökad transparens i chilenska partier förväntas ha påverkat förtroendet för dem i positiv riktning. Den andra hypotesen byggde vidare på den första men utvecklade denna och innebar att ökad transparens leder till ökat förtroende för partierna, men det ökade förtroendet förväntas avta över tid om inte andra faktorer som också kan ha en positiv inverkan tillgodoses.

Frågorna undersöktes genom en analys av tidigare forskning i ämnet för att sedan gå vidare och analysera relevant data kring transparens och förtroende i politiska partier i Chile.

Utifrån den gångna analysen går det att konstatera att det handlar om ett komplicerat samband som kräver att många faktorer och aspekter tas i beaktande. Hypotes 1 som handlade om att ökad transparens i de politiska partierna i Chile påverkar förtroendet för dem i positiv riktning kan bekräftas med de siffror som presenterats i analysdelen. Resultaten för hypotes 2, som innebar en utveckling av den första hypotesen, handlade om att ökat förtroende leder till ett ökat förtroende för de politiska partierna men att det ökade förtroendet avtar över tid om inte andra faktorer som också kan ha en positiv inverkan tillgodoses, är i linje med vad som förväntades och får därmed också stöd med hjälp av den data som finns tillgänglig. Utifrån detta resultat finns det indikationer på att förtroendet, trots att transparensen fortsätter att öka, avtar över tid. Hypoteserna som ligger till grund för uppsatsen verkar stämma i fallet Chile men resultaten visar även på att det inte är så enkelt att säga att transparens leder till högre förtroende vilket transparensreformer överlag främst syftar till. Därför måste vi ändå vara försiktiga i tolkningen eftersom det är kort tidsperiod som undersöks.

Oavsett om resultaten stämde överens med hypoteserna var det däremot svårt att besvara uppsatsens sista frågeställning som handlade om vilka andra faktorer som kan ha en positiv inverkan på sambandet mellan transparens och förtroende. Analysen pekade på vissa mönster och kopplingar mellan olika faktorer som diskuteras i både teori- och analysdelen, vilket indikerar på ett mer komplext samband. Särskilt uppfattningen om korruption som faktor ger en signal om att även andra faktorer bör tas hänsyn till när kopplingen mellan transparens och förtroende undersöks. Men även de andra faktorerna: sociala medier, den mediala uppmärksamheten, graden av mellanmännisklig tillit och tiden verkar vara faktorer som påverkar resultatet och kan vara en förklaring till varför förtroendet verkar avta i Chile.

5.1 Framtida forskning

Med hänsyn till den begränsade tid som gått sedan transparensreformerna i Chile genomfördes kan inte den här analysen ge en lika heltäckande bild av kopplingen mellan transparens och förtroende, samt vilka andra faktorer som möjligen påverkar

detta samband, som om längre tid hade passerat. Däremot finns det goda möjligheter för fortsatt forskning inom området. Eftersom både transparens och förtroende utgör viktiga inslag i demokratin, är det av stor vikt att dessa fortsätter att studeras för att förstå vilka andra faktorer som påverkar sambandet mellan transparens och förtroende för att på lång sikt kunna vända den politiska nedgången som uppmärksammats världen över och som anses vara ett hot för demokratin.

Då mätningen av transparens med de nya lagreglerade indikatorerna enbart pågått under fyra år skulle det vara intressant att göra en liknande studie längre fram i tiden, för att undersöka med en större mängd data som underlag om transparensreformen haft någon påverkan på förtroendet för politiska partier, samt se mer konkret vilka andra aspekter som måste tillgodoses i försöket att öka medborgarnas förtroende för politiska institutioner och organisationer. Det hade även varit intressant att göra en studie som använder sig av informantintervjuer med experter inom området och företrädare för de politiska partierna för att få mer information på området. En annan intressant liknande studie hade varit att använda sig av en jämförande fallstudiedesign för att jämföra med länder som infört liknande transparenslagar som Chile. Det skulle göra det möjligt att studera effekter av dessa transparensreformer på medborgarnas förtroende i dom länderna, samt vilka andra faktorer som i dessa länder haft inverkan på hur transparens påverkar förtroendet, vad som skiljer länder åt och vad de kan lära av varandra.

6. Referenser

Tryckta källor

Aarts, K., Thomassen, J.J. & Van Ham, C. (2014). Globalization, representation, and attitudes towards democracy. I: Thomassen, J.J. (red.) Elections and representative democracy: Representation and accountability. Oxford: Oxford University Press. ss. 201–231.

Bryman, A. (2011). Samhällsvetenskapliga metoder. Malmö: Liber AB

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarson, H. & Wängnerud, L. (2012). Metodpraktikan. Stockholm: Nordstedts juridik.

Dalton, R. & Wattenberg, M.P. (2000). Parties Without Partisans: Political Change in Advanced Industrial Democracies. Oxford: Oxford University Press.

Della Porta, D. (2000). Social Capital, Beliefs in Government, and Political Corruption. I S. J. Pharr, & R. D. Putnam (red.), Disaffected Democracies: What's Troubling the Trilateral Countries? Princeton: Princeton University Press, ss. 202-227.

Easton, D. (1965). *A Systems Analysis of Political Life*. New York: John Wiley.

Heald, D. (2006). Varieties of transparency. I: Hood, C. & Heald, D. (red.) Transparency: The Key to Better Governance? New York: Oxford University Press, ss. 25–43.

Holzner, B. and Holzner, L. (2006). Transparency in Global Change: The Vanguard of the Open Society. Pittsburgh, PA: University of Pittsburgh Press.

Klingemann, H.D. & Fuchs, D. (1995). *Citizens and the state*. New York: Oxford University Press.

Kriesi, H., Grande, E., Lachat, R., Dolezal, M., Bornschieer, S. & Frey, T. (2008). West European politics in the age of globalization. New York: Cambridge University Press.

Linz, J.J. (2002). *Parties in Contemporary Democracies: Problems and paradoxes*. I Montero J.R. & Linz, J.J. (red.) *Political Parties: Old concepts and new challenges*. Oxford: Oxford University Press.

Mair, P. (1997). *Party System Change: Approaches and Interpretations*. Oxford: Clarendon Press; New York: Oxford University Press.

Newton, K. & Norris, P. (2000). Confidence in public institutions: Faith, culture, or performance? I S. Pharr, & R. Putnam (red.), *Disaffected democracies: What's troubling the trilateral countries?* Princeton: Princeton University Press, ss. 52-73.

Prat, A. (2006). The more closely we are watched, the better we behave. I: Hood, C. & Heald, D. (red.) *Transparency: The Key to Better Governance?* New York: Oxford University Press, ss. 91–103.

Thomassen, J. (2005). *The European voter. A comparative study of modern democracies*. New York: Oxford University Press.

Yin, K. Robert. (2007). *Fallstudier: design och genomförande*. Malmö: Liber AB

Elektroniska källor

Angell, A. (2003). Party Change in Chile in Comparative Perspective. *Revista de ciencia política (Santiago)*, 23(2), ss. 88-108. doi: 10.4067/S0718-090X2003000200005

Chile Transparente (2019). Índice de Percepción de Corrupción. <http://www.chiletransparente.cl/indice-de-percepcion-de-corrupcion/> [Hämtad 2019-08-14]

Consejo Asesor Presidencial Contra los Conflictos de Interés, el Tráfico de Influencias y la Corrupción (2015). Informe final. http://consejoanticorrupcion.cl/wp-content/uploads/2015/06/2015.06.05-consejo_anticorrupcion.pdf

Curtin, D. & Meijer, A.J. (2006). *Does transparency strengthen legitimacy?* *Information Polity: The International Journal of Government & Democracy in the Information Age*, 11(2), pp. 109-122. doi: 10.3233/IP-2006-0091.

Dalton, R.J. (2004). *Democratic Challenges, Democratic Choices: The Erosion of Political Support in Advanced Industrial Democracies*. doi: 10.1093/acprof:oso/9780199268436.001.0001.

Dalton R.J. (2005). The social transformation of trust in government. *International Review of Sociology*, 15(1), ss. 133–154. doi: 10.1080/03906700500038819.

Fieschi, C. & Heywood, P. (2004). Trust, cynicism and populist anti-politics. Paper presented at the Workshop of the European Consortium for Political Research, Uppsala, Sweden, April.

Figuroa, M. (2016): Índice de Transparencia en Partidos Políticos Informe 2016. Santiago: Chile Transparente. <https://www.partidostransparentes.cl/wp-content/uploads/2017/04/informe-final-itpp-2016.pdf>

Figuroa, M. (2017): Índice de Transparencia en Partidos Políticos Informe 2017. Santiago: Chile Transparente. <https://www.partidostransparentes.cl/wp-content/uploads/2017/04/informe-final-itpp-2017.pdf>

Figuroa, M. & Tabilo, T. (2018). Índice de Transparencia en Partidos Políticos Informe 2018. Santiago: Chile Transparente. http://www.chiletransparente.cl/wp-content/files_mf/1529253955informeitpp18.pdf

Figuroa, M. & Tabilo, T. (2019). Índice de Transparencia en Partidos Políticos Informe 2019. Santiago: Chile Transparente. https://partidostransparentes.cl/wp-content/uploads/2019/06/itpp-19_04-1.pdf

Gobierno de Chile & International Institute for Democracy and Electoral Assistance (IDEA) (2017) *Reformas Políticas en Chile 2014-2016. Análisis sobre las modificaciones al sistema político chileno durante el gobierno de la Presidenta Michelle Bachelet*. Santiago: Gobierno de Chile & IDEA.

Gurría, A. (OECD) (2019). Openness and Transparency – Pillars for Democracy, Trust and Progress. <https://www.oecd.org/fr/etatsunis/opennessandtransparency-pillarsfordemocracytrustandprogress.htm>

Hopkin, J. (2004). The Problem with Party Finance: Theoretical Perspectives on the Funding of Party Politics. *Party Politics*, 10(6), ss. 627–651.
doi: 10.1177/1354068804046911.

Demokratiutredningen (2015). *Låt fler forma framtiden!* (SOU 2015:96). Stockholm: Kulturdepartementet.

Latinobarómetro (2017). Informe 2017. Buenos Aires: Corporación Latinobarómetro.

Latinobarómetro (2018). Informe 2018. Buenos Aires: Corporación Latinobarómetro.

Libertad y Desarrollo (2019). Índice de percepción de la corrupción: Chile bajó un puesto de ranking de transparencia internacional. <https://lyd.org/centro-de-prensa/noticias/2019/01/indice-de-percepcion-de-la-corrupcion-chile-bajo-un-puesto-en-ranking-de-transparencia-internacional/>

Meijer, A. (2009). Understanding modern transparency. *International Review of Administrative Sciences*, 75(2), ss. 255–269.

MORI Chile (2019). Barómetro de la Política CERC-MORI, Mayo 2019.
http://morichile.cl/wp-content/uploads/2019/05/INFORME_BAROMETRO_DE_LAPOLITICA_2019.pdf

MORI Chile (2017). Barómetro de la Política, Diciembre 2017.
<http://morichile.cl/barometros/politica/informePrensa-barometro-politica-dic2017.pdf>

MORI Chile (2016). Barómetro de la Política Diciembre, 2016.
http://morichile.cl/barometro_de_la_politica_cercmori_dic2016.pdf

MORI Chile (2019). <http://morichile.cl/>

Moya, E. & Cid, V. (2014) “Hacia una propuesta de transparencia en los partidos políticos de Chile”. I *Revista Transparencia & Sociedad*, (1), ss. 13-26.
<http://www.integridadytransparencia.gob.cl/wp-content/uploads/2016/11/Documentos-Relevantes/Articulos-Transparencia&Sociedad/Hacia-una-propuesta-de-Transparencia.pdf>

Oliver, R.W. (2004). What is Transparency? New York: McGraw-Hill. doi: 10.1036/0071457224

OECD (2013). Trust in government, policy effectiveness and the governance agenda. *Government at a Glance 2013*. Paris: OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/gov_glance-2013-6-en

Park, H. and Blenkinsopp, J. (2011) The roles of transparency and trust in the relationship between corruption and citizen satisfaction. *International Review of Administrative Sciences*, 77(2), ss. 254–274. doi: 10.1177/0020852311399230.

Pérez, F. & Rojano, F. (2018). La Transparencia en los gobiernos y los partidos políticos: aproximación y consenso en el caso de España. I *adComunica. Revista Científica de Estrategias, Tendencias e Innovación en Comunicación*, Castellón: Asociación para el Desarrollo de la Comunicación adComunica y Universitat Jaume I, (16), ss. 111-134. <http://dx.doi.org/10.6035/2174-0992.2018.16.7>

Precht, A. & Figueroa, M. (2017). Transparencia en los partidos políticos: el modelo chileno. *Revista internacional Transparencia e integridad*, (3), <https://revistainternacionaltransparencia.org/wp-content/uploads/2017/05/Alberto-Brecht-y-Michel-Figueroa.pdf> [Hämtad 2019-08-07]

Rawlins, BL. (2008). Measuring the relationship between organizational transparency and employee trust. *Public Relations Journal*, 2(2), ss. 1–21. <https://scholarsarchive.byu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1884&context=facpub> [Hämtad 2019-08-02]

Schorr, B. (2018). Regulating the Regulators Tracing the Emergence of the Political Transparency Laws in Chile. I Draft paper prepared for the UNRISD Conference: *Overcoming Inequalities in a Fractured World: Between Elite Power and Social Mobilization*. Geneva, Switzerland 8–9 November 2018, Geneva, ss. 1-10. [http://www.unrisd.org/80256B42004CCC77/\(httpInfoFiles\)/9972AB476237B8F2C12583390051D0BF/\\$file/Overcoming%20Inequalities%205a_Schorr---Final.pdf](http://www.unrisd.org/80256B42004CCC77/(httpInfoFiles)/9972AB476237B8F2C12583390051D0BF/$file/Overcoming%20Inequalities%205a_Schorr---Final.pdf)

Transparency International (2019). What is transparency? <https://www.transparency.org/what-is-corruption#what-is-transparency> [Hämtad 2019-08-07]

Transparency International (2019). Our organisation <https://www.transparency.org/whoweare/organisation> [Hämtad 2019-08-16]

Transparency International (2019). El índice de percepción de corrupción muestra un estancamiento de la lucha contra la corrupción en la mayoría de los países. https://www.transparency.org/news/pressrelease/el_indice_de_percepcion_de_la_corrupcion_2018). [Hämtad 2019-08-15]

Transparency International (2019). Perception Corruption Index 2018 <https://www.transparency.org/cpi2018> [Hämtad 2019-08-15]

Turper, S. & Aarts, K. (2017). Political Trust and Sophistication: Taking Measurement Seriously. *Social indicators research*, 130(1), ss. 415–434. doi:10.1007/s11205-015-1182-4

United Nations Development Programme (2016). Encuesta Auditoría a la Democracia. <http://www.cl.undp.org/content/chile/es/home/presscenter/pressreleases/2016/09/09/pnud-presenta-iv-encuesta-auditor-a-a-la-democracia.html>

Urbinati, N. & Warren, M.E. (2008). The Concept of Representation in Contemporary Democratic Theory. *Annual Review of Political Science*. doi: 11.10.1146/annurev.polisci.11.053006.190533.

Von Wolfersdorff, A., Precht, A. & Figueroa, M. Índice de Transparencia en Partidos Políticos Informe 2015. <https://www.partidostransparentes.cl/wp-content/uploads/2017/04/informe-final-itpp-2015.pdf>

Welch, E.W., Hinnant, C.C. & Moon, M.J. (2005). Linking citizen satisfaction with e-government and trust in government. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 15(3), ss. 371–391.

